

Nr 243.

Av herr **Dahlén**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående en omarbetning av gällande bestämmelser om den privata arbetsförmedlingen.

I tidningen »Folkets Dagblad Politiken» har under slutet av föregående år pågått en kraftig avslöjningskampanj mot en del inom den privata platsförmedlingsverksamheten konstaterade missförhållanden, vilka tyvärr florerar i otroligt hög grad. I samband med denna kampanj har återgivits en serie intervjuer och uttalanden av fackmän på platsförmedlingsområdet, bland annat direktör Grufman i Stockholms stads platsförmedling, direktör Bergholtz i Stockholms läns arbetsförmedlingsanstalt, poliskommissarie Gyllensvärd m. fl. Samtliga ha kraftigt understrukit förefintligheten av en hel del bedrägliga oeffterrättlighetsförhållanden på området och framhållit den absoluta nödvändigheten av ett kraftigt och målmedvetet ordnande ingripande från myndigheternas sida. En av de oriktigheter, som man särskilt vänt sig mot, är den att respektive kommissionskontor i mycket stor utsträckning pålägga de platssökande mycket dryga avgifter, vilka uttagas i form av inskrivningsavgifter, provision å avlöning m. m. och vilka i flera fall kunna betecknas som den rena utsugningen. Detta faktum riktar uppmärksamheten på det förhållandet, att frågan om fastställandet av en lagstadgad normaltaxa för den privata platsförmedlingen länge varit påtänkt. Men denna fråga har ej kommit så synnerligen långt mot sitt förverkligande. Förhållandena på området ha under tiden blivit rent av skandalösa.

En inom rimliga gränser hållen, lagstadgad förmedlingstaxa för den privata platsförmedlingen är naturligtvis det allra minsta som kan krävas. Man får dock inte tro, att det skulle kunna fullständigt förhindra utsugningen ifråga.

Taxans bestämmelser komma nämligen utan tvivel på en hel del av dessa kommissionsbyråer att endast skenbart följas, men i praktiken

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 4 saml. 89 häft. (Nr 243—246.) 1

tillämpar man säkert helt andra metoder. För folk av den typ som en stor del av våra privata platsförmedlare — platsförmedlarskor kanske rättare — komma nämligen alltid smyghål att finnas. Enda utsikten att få taxan något så när effektivt tillämpad är, att någon kontroll kan åstadkommas, så att man kan beivra sådana fall, då utsugningen i form av allt för höga avgifter kan påvisas.

Men även andra åtgärder skulle kunna vara tänkbara för att få en rättvis ordning i denna viktiga fråga.

Ett av de effektivaste medlen vore helt enkelt, att under inga förhållanden några nya tillstånd till bedrivande av privatspekulativ platsförmedlingsverksamhet finge beviljas. I samband härmed borde nu gällande förordning av den 5 maj 1916 (Svensk författningssamling nr 163) för de privata kommissionskontoren skärpas så, att det direkt utsades i författningen, att tillståndet skulle indragas, så fort befogade anmärkningar mot dylik byrå förekomma. Inga rättigheter böra vidare få övertransporteras på annan person, utan indragas efter hand som innehavarna av en eller annan orsak upphöra med verksamheten.

Av största betydelse är givetvis, att denna förordning kommer att omsluta *all privat* platsförmedlingsverksamhet, även de snart sagt i hundratal uppstående s. k. hembiträdes- och hemsköterskebyråerna, vilka nu inte ens lära innefattas under rubriken »yrkesmässig platsförmedlingsverksamhet», trots att det ofta är just där det grövsta ofoget med ekonomisk utsugning av de arbetssökande bedrivs.

På så sätt skulle snart nog denna allt annat än önskvärda privata platsförmedlingsverksamhet, som på intet vis kan anses vara »av behovet påkallad», kunna avvecklas.

En sådan avveckling nödvändiggör ej, att *all* platsförmedlingsverksamhet inom den närmaste tiden övergår till att bli helt och hållet kommuniserad eller förstatligad. Vi ha nämligen en hel del fackliga sammanslutningar, som även bedriva platsförmedlingsverksamhet inom sina särskilda branscher, t. ex. journalisternas, typografernas, restaurantpersonalens, kontorspersonalens, lokala samorganisationers, o. s. v. Dessa förmedlingar äro givetvis av en helt och hållet annan art än de osmakliga, enbart vinstspekulativa privatgeschäften, vilka absolut måste bort.

Med dylik utveckling och genom åstadkommande av en lagstiftning, som kunde resultera uti ett upphörande av en hel del av de privata kommissionskontoren, kunde den offentliga avgiftsfria arbetsförmedlingen tillföras en ökad aktivitet, som skulle vara fördelaktig, icke minst med hänsyn därtill, att dess rapporter om arbetstillgång m. m. skulle kunna bliva ännu mera belysande för det verkliga tillståndet på

arbetsmarknaden än vad de nu äro, då den offentliga arbetsförmedlingen endast omfattar en del av arbetsmarknaden. På samma gång skulle även den offentliga arbetsförmedlingen kunna bringas upp i allmänna medvetandet till att bliva det organ, som man från såväl arbetsgivare- som arbetstagarehåll alltid hade att vända sig till, så att användandet av den *privata*, ej avgiftsfria arbetsförmedlingen bleve en utväg, som endast i *undantagsfall* och inom vissa branscher komme till användning. Nu däremot betraktas många gånger, märkvärdigt nog, denna offentliga, avgiftsfria arbetsförmedling mera som en nödfallsanordning för de allra fattigaste och mindre kvalificerade arbetssökande, ja nästan som en inrättning med fattigvårdskaraktär.

Till belysande av det hänsynslösa ockersystem mot de arbetsökande, som bedrivs av en del privata kommissionskontor och som ovan berörts, och för att giva någon ledning vid den utredning av frågan, som jag kommer att begära, vill jag här nedan citera några uttalanden och artiklar i frågan, införda i tidningen »Folkets Dagblad Politiken».

I ett nummer av denna tidning skrives under rubriken: »*Platsförmedlingarnas hänsynslösa ockersystem*», följande:

»Nyligen berördes i korthet i en artikel i Politiken det oesterrättsystem, som tillämpas på en hel del privata platsförmedlingsbyråer, i det arbetslösa utsattes för en hänsynslös uppskörtning.

Att de i artikeln påvisade förhållandena ingalunda var överdrivna, torde bäst bevisas av de relationer av dylika fall, som med anledning av densamma från olika håll lämnats oss. Även om man i fråga om de relaterade fallen tyvärr i någon mån måste räkna med en viss böjelse för överdrifter och lösa antaganden, kvarstår dock, att, tack vare de rent av oförsvarligt lösa förhållandena och den under all kritik stående bristen på kontroll över platsförmedlingarnas verksamhet, på detta område ofta förekommer det mest oförsämnda skoj som kan tänkas. Detta är också något som med beklagande understrykes från de solidare platsanskaffningsbyråernas sida.

Inskrivningsavgifter — en listigt tillämpad uppskörtningmetod.

Det har för oss relaterats ett flertal fall, där platsökande lockats att vid första besöket på respektive byråer erlägga en »inskrivningsavgift», varierande mellan 1 till 5 kronor, i några fall högre. De ha aldrig fått någon plats, men likväl, trots anfordran, inte återbekommit avgiften. I synnerhet är det den sedan många år tillbaka allmänt

ökända J. Larsson & C:os platsförmedling, Lästmakaregatan 17, och den inte heller så väl beryktade »Hemmens centralbyrå», Drottninggatan 47, med flera, som med förkärlek tillämpa detta absolut fördömliga system.

Men det har också relaterats ännu märkligare fall. Det har nämligen hänt, att tjänstepersonal, som innehaft en plats, erhållen genom någon byrås förmedling, längre tid, av en eller annan orsak måst lämna den på en tid, sedan kommit igen och genom att besöka principalen direkt återfått platsen. Då byrån, som från början förmedlat platsen, fått reda därpå, har det hänt, att den ifrågasvarande tjänaren uppringts och uppfordrats att erlægga en förmedlingsavgift av ända upp till 25 kronor, under hot om att annars bli bojkottad i framtiden av platsanskaffningsbyråerna. En hel del enfaldigt folk låter naturligtvis lura sig av detta och pungar ut med »avgiften». Men att detta är rena rama utpressningen, kan väl ingen förneka.

Vi ha förgäves i ett par dylika fall försökt förmå respektive för oss angivna byråer till erkännande av saken, men de ha förstått att på synnerligen skickligt sätt slingra sig undan. Detta är naturligtvis så mycket lättare som de uppskojade inte haft förstånd om att skaffa vittnen eller skriftligt bindande bevis i en eller annan form. Att denna metod i stor utsträckning bedrives, råder emellertid intet tvivel om.

Det är i synnerhet den kategori av platssökande som söker arbete till restauranger och kaféer, som i stor utsträckning utsättes för dylika hänsynslösa prejerier. Det kommer, särskilt från båtarna, massor av oerfarna flickor, som söka sig till restaurangerna och kaféerna, och ofta bli de kringskojade på alla möjliga sätt av dessa »platsgrossister», som ofta inte har en enda plats att erbjuda på månadstals, men lever högt på de arbetssökandes lättrogenhet.

»Anskaffningstaxor.

Det råder på detta område ett fullständigt kaos, dels tack vare att särskilt den kvinnliga delen av restaurang- och kafépersonalen i sin enfald icke kan fatta organisationstankens stora värde och betydelse, och på grund härav inga som helst kollektiva lönebestämmelser kunnat genomföras, dels också tack vare att den privata platsförmedlingen alljämt fått sköta sig själv, utan kontroll och beivrande av missförhållanden. Det finns ingen som helst förordning eller bestämmelse beträffande de ersättningar en dylik byrå äger rätt att utkräva av platssökande. Och därför går alltsammans också på »Guds försyn», och de rättslösa arbetsökande äro fullständigt utlämnade åt byråinnehavarnas godtycke.

Åtminstone de bättre och mera väl kända byråerna ha dock en självgjord »taxa», enligt vilken förmedlingarna sker. Denna »taxa» varierar, allt efter platsernas beskaffenhet eller byråinnehavarnas gottfinnande i regel från 5 till 50 kronor per anställning. En del byråer ta, enligt vad Politiken förvissat sig om, ut detta belopp, då anvisning lämnas på plats, en del sedan platsen tillträtts genom avdrag å första vecko- eller månadslönerna o. s. v.

Men en hel del platssökande ha — något som naturligtvis är så gott som omöjligt att få fullt bindande bevis på, tack vare en hel del byråinnehavares stora förslagenhet — erfarenhet av att dessa taxor i många fall endast äro »officiella». Från byrån upplyses nämligen ofta, »att den taxan räknas anskaffningen efter, men i allmänhet brukar man för en plats få en extra dusör», eller något i den stilen. Och naturligtvis finns det en hel massa, särskilt kvinnliga platssökande, som äro nog tanklösa och enfaldiga att ta dessa oförskämda inviter ad notam. Och att döma av de fall, som relaterats för oss, torde de »officiella» taxorna, som en hel del byråer endast för syns skull skylta med, ha ytterst litet att betyda.

Vi ha fått del av ett par fall, där flickor på detta sätt uppger sig ha fått erlägga ända till — 150 kronor i anskaffningsavgift för en plats. Vi återkomma närmare till dessa fall senare, när de hunnit mera grundligt undersökas.

Vad byråinnehavarna ha att säga om saken.

Politiken har med anledning av en del för oss relaterade fall vänt sig till några av de större platsförmedlingsbyråerna för att höra vad man där hade att säga. Innehavarinnan av den gamla firman Tillmans kommissionskontor intygade, att platssökande ofta berättat rent av otroliga saker om uppskörningssystem de utsatts för, men försäkrade absolut, att dylikt aldrig ifrågakommit på denna byrå. För sin del tillämpade hon en taxa, varierande allt efter den anskaffade platsens beskaffenhet och löneförmåner. För en restaurangplats med 100 kronor i månaden och fri kost och logi till exempel tog hon i regel 20 kronor i förmedlingsarvode. I övrigt växlade arvodet mellan 10 kronor och upp till 25 kronor, det senare för en väl avlönad serveringspersonal.

Dock vore, framhöll hon, det lyckligast för alla parter, om en bestämd lagenlig taxa för förmedlingsavgifter kunde fastslås. Det är helt enkelt enda utvägen att undgå detta beklagliga uppskörningssystem, som i alltför stor utsträckning tillämpas.

Dessutom förklarade hon sig för sin del inte kunna finna det rättvist, att förmedlingsavgiften skulle betalas enbart av den platsökande parten.

Beträffande avgifterna tillfogade hon, att å hennes byrå den vanliga avgiften för vanlig kafépersonal var 3 till 5 kronor och för manliga kypare-familjeförsörjare 15 kronor. Möjligen, när det gällde någon välavlönad hovmästareplats, kunde avgiften höjas till 30 kronor. Men att taga avgifter upp till 100 à 150 kronor, som det uppgetts ha skett, ansåg hon vara rena ockret.

Innehavarinnan av Höglunds tjänstebyrå förklarade sig tillämpa en taxa från 5 till 10 kronor, och för extra personal en avgift, beräknad allt efter dagspenningens storlek till 25 à 50 öre om dagen. För ordinarie anställning hade någon gång tillämpats en avgift av 12 kronor.

I övrigt förklarade även innehavarinnan av denna platsförmedling, att det för alla parter mest rättvisa vore, om lagbestämd förmedlingstaxa kunde åstadkommas.»

I en annan artikel »Det privata platsförmedlingsskojet» belyser tidningen ytterligare samma fråga och skriver i densamma följande:

»Politiken mottager dagligen nya exempel på det hänsynslösa skoj, som bedrivs av de privata platsanskaffningskontoren.

För dagen skall vi relatera några typiska fall:

200 kronor för anskaffandet av en dålig plats.

I Malmö existerar en mystisk byrå med det lockande namnet 'Framtiden', vilken här innehas av en viss fru Mortensson.

För Politiken har relaterats ett fall, där denna byrå utmärkt sig synnerligen iögonfallande.

En ung flicka kom till byrån och sökte plats. Hon fick löfte om en dylik på ett hotell i Engelholm och förespeglades synnerligen goda löneförmåner. Men — omkostnaderna för anskaffningen voro så stora — och så var platsen så utomordentligt fin — och det var så många sökande. Av dessa skäl ansåg innehavarinnan av byrån — 200 kronor vara ett särdeles humant villkor.

Flickan lånade omisständigt nog ihop de 200 kronorna och fick platsen. Det visade sig, att den var något helt annat än vad hon förespeglats. Hotellet var litet och frekventerades uteslutande av abonnenter. Och flickan kommer inte upp till högre inkomst än högst 3 à 4 kronor om dagen.

Men de tvåhundra kronorna anser sig byråinnehavarinnan med gott samvete kunna behålla.

Sådana metoder använder sig dessa avskyvärda privata platsanskaffningsgeschäfte av. Fallet är tyvärr långt ifrån enastående, vilket vi i fortsättningen skola klarlägga.

Larsson & C:o — ett allmänt okänt företag.

Metoderna, som användas av dessa hänsynslösa ockrare, variera allt efter omständigheterna. I regel sker manipulationerna mycket listigt. Att få bindande bevismateriel på dessa skojare är det svåraste som kan tänkas. Endast genom gemensamt avslöjande från alla de lurade kan en sådan bindande bevisning så småningom hopbringas. Vi mana därför ånyo alla att hjälpa oss därmed genom att relatera sina erfarenheter.

Vi ha förut berört den ofta påtalade Larsson & C:os platsförmedling på Lästmakaregatan. De metoder, som tillämpas där, torde höra till de fräckaste tänkbara. Byrån har i Sthlms-Tidningen så gott som stående dagliga annonser, vari utbjudes platser för särskilt kuskar, lantbrukspersonal och lagerpersonal, bokhållare o. s. v.

Enligt vad Politiken från skilda håll fått bekräftelse på, tillgår i regel så, att den värda firman, när reflektanter intinner sig, förklarar att platsen finnes. Men först måste inskrivningsavgift, vilken synes variera betydligt, erläggas. Den vanligaste avgiften uppges vara 3 kronor.

Därefter möts reflektanten alltid av frågan: Är Ni gift?

Svarar han ja, beklagas, att i platsen ingår kost och logi, varför han måste vänta, svarar han nej, uppges motsatsen. Hela hemligheten är, att platsen icke finnes. Det är bara inskrivningsavgifterna man vill åt.

Utom inskrivningsavgift måste den platsökande, som någon gång till äventyrs verkligen kan råka få anvisning på en plats, erlägga ytterligare 10 kronor kontant för denna anvisning. Det uppges från firman, att dessa pengar betalas igen, såvida det inte kommer till uppgörelse beträffande den anvisade platsen. Hur denna återbetalning sker, kan ett flertal lurade berätta. Alltid skyllas på 'besvär', 'omkostnader' o. s. v. Och de lurade få låta sig nöjas därmed.

Byrån betingar sig vidare för varje anskaffad plats i ersättning 10 proc. på första månadslönen.

Självklart är, att en dylik vidlyftig 'ersättning' måste stämplas som rena ockret.

Utplundrad och sedan körd på porten.

Nyligen inträffade på 'Sthlms Nya Platsanskaffningsbyrå', Drottninggatan 49, ett fall, som tydligt visar den obegränsade hänsynslöshet varmed dessa utplundringsanstalters innehavare behagar uppträda.

En flicka hade sökt plats på byrån och i avgift fått erlagga sammanlagt 11 kr. — allt vad hon ägde. Hon lovades plats dag för dag och svalt sig fram i förlitande på de fagra löftena. En dag, då hon slutligen, efter att på sin vanliga förfrågan om plats ha blivit avsnäst, i sin förtvivlan bad att få igen några kronor av den lämnade inskrivningsavgiften, så att hon åtminstone kunde få en bit mat, kördes hon ut från byrån. Barmhärtiga människor, som relaterat fallet, måste ta hand om henne. Hon var då, efter flera dagars svältkur, fullständigt uppriven och förtvivlad.

Vi ha oss bekant, att dylika rentav vidriga utplundringshistorier ofta förekommer, än på den ena byrån, än på den andra. Och det visar sig tydligt, att det är nödvändigt att få bort dessa skandalösa ockerbyråer och äntligen organisera platsförmedlingsväsendet på kommunal eller statlig väg. Arbetsgivarna anlitar i stor utsträckning dessa privata byråer, därför att det för dem är fördelaktigare. Men otvivelaktigt skulle många arbetsgivare ändå, om de anade vilket hänsynslöst skoj som bedrivs av dessa byråer, draga sig för att underhålla förbindelse med dem.

Politiken återkommer med ett flertal avslöjanden och vi uppmanar envar att i sakens och allmänhetens intresse understödja den kampanj vi börjat mot skojet».

Ytterligare några artiklar i samma fråga skola nedan refereras. I en av dessa skriver tidningen bl. a. följande:

»De privata platsanskaffningsbyråerna här i Sthlm ha sannerligen aldrig varit buskabygga av sig, när det gällt att skära för sig förtjänster. De knep, varmed de stackars arbetslösa avluras sina kanske ofta hoplånade slantar, äro många och växlande.

Som bekant är dylika byråer mycket ivriga att 'annonsera' för de platssökandes räkning. Dessa få då mot kvitto, vanligtvis med 5 kronor, betala annonsen. I själva verket sammanslår sedan byrån en mängd sådana annonser till en, vilken knappast kan kosta ens vad en enda av de platssökande betalat. Att det blir en god vinst för byrån på affären, säger sig självt.

Det vore klokare och förståndigare, att de arbetslösa själva annonserade, än att de på detta sätt göder innehavarna av byråerna fullständigt meningslöst.

De privata platsanskaffningsbyråerna i Sthlm, som speciellt förmedla hotell- och restaurangpersonal, använda sig av rätt så kuriösa metoder, enligt vad det uppgivits för Politiken. De förklara nämligen, när de anmodas att anskaffa disk- eller annan hjälppersonal till hotellen eller kaféerna, att detta endast göres, om serveringspersonal engageras samtidigt. Avsikten är nog så lättbegriplig — byråerna taga nämligen, enligt vad det uppgivits från initierat håll, en provision på 25 à 50 kronor för varje servisplats.

Det är tydligt, att sådana metoder äro både opassande och osympatiska. Och nog torde det finnas någon möjlighet, om resp. myndigheter bara visade litet god vilja, att visa alla dessa hänsynslösa ockrare, som på det mest raffinerade sätt suger ut de arbetslösa och platssökande, hur ockrare och skojare skall behandlas, och deras föraktliga verksamhet stävjas.»

Slutligen belyses i en kortare notis i tidningen, huru en viss namngiven firma går tillväga. Tidningen skriver härvidlag följande:

»Gång på gång har Politiken kraftigt avslöjat den avskryvda ockertrafik, som bedrivs av de privata platsförmedlings- och uthyrningsbyråerna. För dagen må lämnas ett nytt värtaligt exempel.

I Sv. Dagbladet återfinnes i ett av de senaste numren följande varandra kompletterande annonser.

'Kok., Husj., Barnsköt., Barnhus., Barnj., Ensamj. o. Landsflicka erh. högt avlönade pl. t. fina reella hem g:m Zetterströms platsbyrå, Drottninggatan 16.'

Och så en annan spalt:

'Välrek. Kok. o. husa sök. pl. s. kamrat. Kok., Husj., Ensamj., Barnj., Underhusa o. Landsflicka m. goda betyg sök. plats g:m Zetterströms platsb. R. t. 167 70. A. 93 08.'

Påtagligt är ju, att denna systematiska annonsering avslöjar hela rutenheten i dessa byråers verksamhet.

På ena spalten lockas de arbetslösa platssökandena till byrån, där de i regel få betala dryga inskrivningsavgifter — 'ersättning för de dryga förmedlingskostnaderna' heter det alltid.

Men som synes utgöres hela denna 'förmedlingskostnad' av kostnaden för en dylik annons, som den på annan spalt återfunna. Det är att märka att var och en av de platssökande få erlægga dryg avgift för denna annons, vadan ett gott överskott tages av de smarta byråinnehavarna. För de platssökande vore det otvivelaktigt mycket bättre affär att annonsera själva.»

Även på sakkunnigt håll synes man ha sin uppmärksamhet riktad på detta spörsmål, och ha en del uttalanden gjorts i frågan av en del personer, som kunna anses vara väl förtrogna med spörsmålet.

En av dessa, direktör M. W. Statlander, föreståndare för Kontorens platsförmedling, till vilken tidningen vänt sig med en begäran att yttra sig i frågan, skriver följande:

»Med glädje har jag konstaterat att Politiken på allvar tagit itu med det ocker och skoj, som bedrives av en hel del privata platsförmedlingskontor. Då det emellertid synes som om Politiken ansåg alla de kommunala förmedlingarna av ondo, har jag velat till eder och till allmänhetens kännedom meddela, att det sedan två år tillbaka finnes för kontorsanställda en förmedling, Kontorens platsförmedling, som, ehuru den ej är statlig eller kommunal, likväl avgiftsfritt förmedlar platser.

Förmedlingen är upprättad och underhålles av en förening med samma namn. Denna förening utövar sin verksamhet till förmån endast för de platsökande, som äro medlemmar av kontoristföreningar, anslutna till Kontorens platsförmedling, varigenom största möjlighet till kontrollerade upplysningar över den sökandes kompetens och lämplighet kan vinnas. Sedan numera de flesta större kontoristföreningarna i landet anslutit sig till platsförmedlingen, kan nog Kontorens platsförmedling anses som den största platsförmedling för kontorsfolk som finnes i Sverige. Utom huvudkontoret här i Stockholm har platsförmedlingen upprättat kontor i Göteborg och Karlstad.

Att Kontorens platsförmedling på sin tid kom till stånd, berodde dels på behovet av att på ett ställe sammanföra redan förut av en del kontoristföreningar bedriven platsförmedlingsverksamhet, dels att genom en mera allmän platsförmedling söka stävja det florerande ockret vid förmedling av platser. Häremot kanske någon har att invända, att det ju förut finnes en av stat och kommun underhållen platsförmedling, nämligen den offentliga platsförmedlingen. För var och en som varit i tillfälle att se de lokaler, i vilka arbetsförmedlingens expeditioner äro inrymda, framstår dock tydligt, att en kontorist knappast vill vända sig till arbetsförmedlingen »

En annan sakkunnig, föreståndaren för Stockholms stads arbetsförmedling, direktör Sam Grufman framlägger i tidningen sina synpunkter på problemet i ett längre uttalande.

Dir. Grufmans inlägg lyder:

»De privata platsförmedlarnas verksamhet är ett kapitel, som onek-

ligen förtjänar sin särskilda uppmärksamhet, varför jag gärna tillmötesgår Politikens anhållan om ett uttalande i ämnet.

Verksamhetens skuggsidor äro så väl kända och i eder tidning belysta med så många slående exempel, att det torde vara överflödigt att i detta sammanhang ytterligare illustrera behovet av ändrade förhållanden på hithörande område. Frågan är nu

Vad som lämpligen bör göras

för att råda bot mot allt det elände, som till förfång mot samhället och den enskilde tycks vara så oskiljaktligt förenat med vissa kommissionärens verksamhet.

Skall man blott och bart reagera eller på sin höjd förena sig med dem, som protestera mot rörelsens avarter.

Mig synes, att protester gagna föga, såvida de ej åtföljas av positiva förslag till eventuella bristers avhjälpande. Tanken på

En lagstadgad normaltaxa

såsom ett medel att åvägabrunga ordning och reda inom den privata platsförmedlingen väcktes på sin tid av styrelsen över stadens arbetsförmedling, som i samband med den nya kommissionsförordningens ikraftträdande den 1 juni 1916 av överståthållarämbetet anmodades avgiva yttrande över de taxor huvudstadens kommissionärer, åtminstone teoretiskt, då tillämpade. Detta gav styrelsen anledning framhålla, att spørsmålet om ett lämpligt avvägande av dessa taxor voro av sådan vikt för den enskilda platsförmedlingsverksamhetens hållande inom behöriga och sunda gränser, att det borde upptagas till prövning för riket i dess helhet.

Då förhållandena i huvudstaden givetvis tillmätas normerande betydelse för landet, tillät sig styrelsen föreslå, att överståthållarämbetet ville ingå till regeringen med hemställan, att en utredning angående de enskilda platsanskaffningskommissionärernas arvoden måtte verkställas med särskild hänsyn till fastställande av normaltaxa för olika branscher.

Ärendet ligger nu så till, att regeringen anmodat socialstyrelsen inkomma med yttrande över ifrågavarande förslag.

Givet är emellertid, att införandet av en dylik taxa som en följd av den mångskiftande platsanskaffningsverksamheten samt penningvärdets fluktuationer är förenat med stora svårigheter och därför förutsätter en ingående prövning.

Problemet torde dock ej höra till dem, som såsom olösliga böra avföras från dagordningen. Min personliga uppfattning är, att

en grundlig revidering av nuvarande taxor

med de olika beräkningsgrunder och stora divergenser, som där möta, skall bliva icke blott den stora allmänheten till nytta utan till gagn och ledning för kommissionärerna själva och de myndigheter, som äga att avgöra, huruvida sökt tillstånd att förmedla platser bör beviljas eller ej, och som hava uppsikt över sådan verksamhet. Jag tror således, att en normaltaxa kommer att verka synnerligen gott, ehuru den ingalunda kan bli något universalmedel, som kan bota alla brister hos den privata arbetsförmedlingen. Normaltaxans tillämpning i praktiken kommer säkerligen att hava det goda med sig, att vissa privata mellanhänder skola finna platsförmedlarens yrke mindre lönande och därför uppsöka annat mera lukrativt verksamhetsfält.

Vidare är nog nödvändigt, att denna normaltaxa åtföljes av en

grundlig omarbetning av gällande författning.

I denna böra inrymmas mera effektiva bestämmelser, varigenom möjliggöres, att kommissionärer, som missuppfatta sin uppgift, kunna kraftigare efterhållas än hittills.

Viktigt är också att ej försumma ett så beprövat medel som upplysningsverksamhet och då och då

utsända varningssignaler i pressen.

Detta skulle förvisso så småningom taga livet av flertalet parasiter på det privata platsförmedlingsområdet och till sist skulle finnas kvar endast ett mindre antal kontor, mot vilkas skötsel ingenting vore att anmärka.

Genom egen dyrt förvärvad erfarenhet skall val allmänheten ändå till sist lära sig inse det meningslösa uti att kasta bort sina pengar på de privata mäklarnas bord, då det numera finnes en under statens ledning och kontroll stående

offentlig arbetsförmedling,

som avgiftsfritt och under iakttagande av sträng opartiskhet står den platssökande allmänheten till tjänst.

På dess ledning och skötsel har även arbetaresidan möjlighet kunna utöva det största inflytande, då, som känt är, styrelserna äro paritetiskt sammansatta.

Är den offentliga arbetsförmedlingen behäftad med brister — ingenting är fullkomligt här i världen — böra dessa avhjälpas, och må, i samma mån som reformer vidtagas på den privata platsförmedlingens

område, reformnitet också gärna sträcka sig till den offentliga arbetsförmedlingen. Denna bör så långt görligt söka anpassa sig efter arbetsmarknadens skilda behov och givas den mest ändamålsenliga utrustning, så att den väl kan fylla sin uppgift till gagn för samhälle och enskilda.

Sker så, kanske den tiden ej ligger så fjärran, då den offentliga arbetsförmedlingen helt får på sig överlätet arvet efter den enskilda platsförmedlingen, ett arv, som jag hoppas den skall med all heder förvalta.»

Även föreståndaren för Stockholms läns arbetsförmedling, direktör N. Bergholtz har framlagt sina synpunkter på frågan. Herr Bergholtz skriver:

»Med anledning av Eder anhållan om ett uttalande angående de privata platsförmedlingarnas verksamhet, får undertecknad härmed först till alla delar understryka direktör Sam Grufmans förut gjorda uttalande i frågan, samt i all korthet framhålla mina synpunkter och erfarenheter på området.

Det är med tillfredsställelse jag vid åtskilliga tillfällen konstaterat Folkets Dagblad Politikens anmärkningar mot de privata platsförmedlarna och deras sätt att behandla sitt klientel. Vid upprepade tillfällen ha å vårt kontor klagomål i skarpa ordalag framförts av såväl arbetsökande som arbetsgivare över den behandling, som kommit dem till del å några mindre välkända privatkontor, och det ocker, som i regel där förekommer. Vi å vår sida ha ej haft annat att göra, än att hänvisa de klagande till polismyndigheterna eller rättshjälpskontoret för att få rättelse och hjälp.

Att något måste göras för att i detta avseende få bättre ordnade förhållanden till stånd är självklart. Men man står frågande

vilket som bör göras

som kan bli till allmänhetens bästa: antingen skärpta bestämmelser för kontoren och *lagstadgad normaltaxa*, eller möjligen en rätt *kraftig gallring* av nu befintliga kommissionskontor.

Frågan angående reglering av den privata kommissionsverksamheten har allt för länge varit föremål för utredning, och det väntas, att man i denna angelägenhet skall med det snaraste komma från ord till handling.

Vad beträffar jordbruksnäringens förseende med arbetskraft torde de privata kontor, som för närvarande sysslar med sådan förmedling i Stockholm och Stockholms län ingalunda vara nödvändiga, då Stock-

holms läns arbetsförmedling för detta ändamål är fullt rustad. Och vid vissa tider på året, höst och vår, då trängsel och rusning kan förekomma, kan vi få god hjälp av Stockholms stads arbetsförmedling, om ej utrymme och krafter räcka till för oss.

Till slut vill jag framhålla beträffande den offentliga arbetsförmedlingen, att genom statens (socialstyrelsens) kontrollerande och understödjande verksamhet, de paritetiskt sammansatta styrelserna, förmedlandet av arbete av alla slag, avgiftsfriheten m. fl faktorer, densamma vunnit den utbredning och förståelse och blivit till det stora gagn för det allmänna, som var och en med intresse för saken är i tillfälle att konstatera.»

Ett synnerligen värdefullt inlägg har även presterats av poliskommissarien Gyllensvärd, vilken har en 12-årig erfarenhet på området. Herr Gyllensvärds synpunkter ha av tidningen sammanfattats i en intervju, som återgives i följande ordalag:

Intervju med poliskommissarie C. A. Gyllensvärd.

Det bör förutskickas, att han torde vara en av dem, som kraftigast arbetat på att få ordning och reda i de privata kommissionskontorens verksamhet. Dessa sortera nämligen under hans avdelning.

Många erinra sig säkerligen alla de grova och skamliga angrepp han gång på gång utsatts för från platsförmedlings-skojarnas sida, då dessa kom underfund med att de i honom hade en omutlig fiende. Trakasserierna voro många och oförskämda. Han anmäldes bland annat till J. O. och när J. O., som fått klart för sig hur landet låg, förklarade sig inte taga befattning med saken, till konungen. Ärendet behandlades då av J. K., som efter en undersökning gav kommissarie Gyllensvärd full upprättelse. Då det sålunda visade sig omöjligt att trakassera honom mera på denna väg, slog vederbörande in på andra. Man försökte — och lyckades beklagligt nog i ett par fall — dupera pressen till angrepp mot honom; man överöste honom med de mest osmakliga skrivelser och telefonpåringningar o. s. v.

Vi beröra dessa fakta endast därför, att vi, sedan vår kampanj mot dessa skandalösa platsförmedlings-geschäft började, gjort riklig bekantskap med alldeles samma metoder från innehavarnas sida. Inte ens mutförsök har man hållit sig för god att göra från det hållet. Det säger sig själft, att personer, som låter sådant komma sig till last, inte äro vare sig värdiga eller lämpliga att inneha platsförmedlingar.

Kommissarie Gyllensvärds synpunkter.

Det råder, fastslog herr Gyllensvärd, ett fullständigt osäkerhetstillstånd på det privata platsförmedlingsområdet. Under de 12 år jag efter bästa förmåga arbetat för att få ordning på eländet, har jag sannernligen blott allt för ofta kunnat konstatera detta.

I Stockholm ha vi för närvarande 44 stycken yrkesmässigt bedrivna privata platsförmedlingar, som sortera under polisens kontroll. Men därtill kommer en hel del

s. k. hemsköterskebyråer,

vilka av oförklarlig anledning anses icke bedriva »yrkesmässig» verksamhet och följaktligen står utom kommissionärsförordningen. Dessa byråer ha i synnerhet under sista åren dykt upp, och deras verksamhet är ofta nog allt annat än juste.

Herr Gyllensvärd omnämnde ett typiskt exempel: Härom året åtalades av honom en dylik byrå för bedrägligt förfarande. Polisdomstolen frikände. För prejudikats vinnande gick målet till hovrätten. Där frikändes likaledes byrån. J. K. ställde sig avvisande.

Följaktligen, fastslog herr G., står man fullkomligt maktlös mot dessa uppdykande geschäft.

Den enda formalitet, de skulle kunna anses ha att fylla, är att vid starten anmäla firman till yrkesregistret.

Det finns, fastslog herr G., många sorgliga exempel på dessa byråers skojerimetoder. Ett förtjänar relateras: Häromåret uppsatte en person, som uppgav sig vara sjuksköterska, en dylik hemsköterskebyrå. Hon gick så tillväga, att hon tog skriftlig förbindelse av sina offer, att hon skulle ha en viss procent av deras månadslön så länge den av henne anskaffade tjänsten innehades. (En taktik, som förfarande, enligt uppgifter vi införskaffat, synes rätt allmänt tillämpas. Red.) Emellertid lyckades man slutligen stävja hennes verksamhet.

Till kapitlet »Inskrivningsavgifter».

Herr Gyllensvärd bad att från början, beträffande de yrkesmässigt bedrivna kommissionskontoren, få fastslå, att bland dem finnes en del, som bedrivs efter fullt sunda principer och mot vilka inga anmärkningar göras. Yttrandena riktar sig därför icke mot dem, utan mot de byråer, som bedriva mer eller mindre bedrägliga manipulationer och följaktligen är allt annat än önskvärta.

»Inskrivningsavgifterna» höra till det vidrigaste kapitlet i platsför-

medlingsverksamheten, fastslog herr G. Det är helt och hållet oriktigt att tillämpa dylika avgifter, så mycket mer, som aldrig några kvitton lämnas, eller, om så sker, ingen summa ifylles. Någon återbetalning, om plats ej anskaffas, förekommer givetvis inte. De platssökande ha inga som helst garantier eller fördelar därav.

Det fanns t. ex., påpekade herr G., på sin tid en fru Elmquist, som hade byrå på Tunnelgatan. Lyckligtvis kunde hon omsider oskadliggöras. Men då hade hon i flera år levt blott på att taga upp inträdesavgifter. Några platser hade hon ytterst sällan förmedlat, varför verksamheten var endast skojeri.

Beträffande en del platsbyråers skamliga metoder, nämnde herr G. ett exempel, en byrå i Klara, som på sin tid stod i komplott med ett av Klarahotellen och dirigerade en ständig kretsgång av personal där, dels nedpressande lönerna, dels sugande nya inträdesavgifter.

Botemedlet mot eländet.

En enhetlig lagstadgad taxa för platsförmedlingsbyråerna är, fastslog herr G., ofrånkomlig. Den är helt enkelt nödvändig. Men det vore nog alltför optimistiskt att tro, att enbart taxans tillkomst vore tillräcklig för att stävja utplundringen av de platssökande. Det gäller att göra denna taxa effektiv genom en grundlig kontroll. Denna kontroll kan bäst och verksammast handhavas av allmänheten. Så fort taxan är stadfäst, gäller det därför, att såväl platssökande som arbetsgivare i *eget intresse* ser till att den efterlevs. Detta sker då bäst genom att, så fort någon överträdelse förekommer, anmäla fallet till polisens kommissionärsavdelning. Där har man då — vilket nu fullständigt saknas — något bestämt att hålla sig till vid bekämpandet av skojerierna.

Naturligtvis, fortsatte herr Gyllensvärd, måste en dylik taxa hållas inom rimliga gränser och förhållandena som nu ofta existera, att en platssökande t. ex. får betala mera för att få en plats bättre avlönad, måste avskaffas.

Bäst vore, måhända, ansåg herr G., att tillsätta en kommitté av sakkunniga på området, för att få taxefrågan fort och grundligt utredd.

Beträffande frågan om kontrollen rörande taxans tillämpande bör, tillfogade herr G., fastslås, att tillsättandet av en viss kontrollant utan tvivel skulle visa sig ganska ineffektiv. Kan inte hjälp från allmänhetens sida påräknas, blir kontrollen säkert mindre resultatgivande.

I taxan bör givetvis allt upptagande av s. k. »inskrivningsavgifter» förbjudas.

Det synes hos många vara ett lockande prejudikat att öppna platsförmedlingsverksamhet, att döma av de talrika ansökningarna, påpekade herr G. till sist. De ha emellertid numera allmänt avslagits, enär intet som helst behov av flera dylika förmedlingar kan anses föreligga. Det enda, som på senaste tiden beviljats är i några fall övertransporterande på annan godkänd person av gamla rättigheter.

Så långt poliskommissarie Gyllensvärds rapport.

De synpunkter, som framkommit i ovanstående uttalande m. m. har av tidningen »Folkets Dagblad Politiken» sammanförts i en sammanfattande artikel av medarbetaren i tidningen, herr E. J. Lundquist, vilken särskilt under en längre tid intresserat sig för denna fråga och följt dess utveckling. Artikeln, som även innehåller en del synpunkter utöver de förut framkomna, införes härnedan. Herr Lundquist skriver bland annat.

»Politiken har börjat en välbehövlig kampanj mot det olidliga ockersystem, som tillämpas av en hel del av våra många 'platsanskaffningsbyråer'. Så fort man börjar tränga denna fråga närmare in på livet, kommer man underfund med att en hel del av dessa 'byråer' bara har 'platsanskaffningen' som skylt, för att bakom denna skyddande förklädnad få bättre tillfälle att bedriva en hel massa olikartade skojerier, dubbelt föraktliga, just därför att det gäller *arbetslösa människor*, som i regel frånluras sina sista slantar — ofta t. o. m. de slantar, som de med mycket besvär och förödmjukelse lyckats upplåna av vänner och bekanta.

Det är rent av skandal, att denna privata 'platsförmedlingsverksamhet' alltjämt fått fortsätta, trots ständigt nya avslöjanden om de rena tragedier, som förekommit, utan att resp. myndigheter gjort det minsta för att stävja prejeriet.

Här finnes t. ex. sedan många år tillbaka en allmänt ökad 'platsförmedling', Larsson & C:o på Lästmakaregatan, vars vidriga metoder den ena gången efter den andra avslöjats och fördömts till och med av borgarpressen. Men 'verksamheten' fortgår, trots detta, obehindrat. Det finns tyvärr blott alltför många liknande *geschäft*.

Nog är väl bara en sådan sak, som att inte minsta lilla bestämmelse finnes, vilken föreskriver, huru stor avgift en byrå har rätt att ta för sin platsförmedling, ett klart bevis för hur rent av otroligt lojt resp. myndigheter bevaka detta för en stor del av allmänheten dock så betydelsefulla område.

De arbetslösa äro direkt skyddslöst utlämnade åt dessa hänsynslösa platsförmedlares godtycke.

Arbetsgivareintressena tycks med förkärlek omhulda dessa privata platsförmedlingar, av skäl som är lätt att genomskåda.

Låt oss bara taga kafé- och restaurantägarna som exempel. Ett flertal privata platsanskaffningsbyråer existera uteslutande på att mot rundliga arvoden förmedla personal till dessa. Nu är förhållandet det, att restaurantpersonalen som bekant har en egen platsförmedling som *kostnadsfritt* förmedlar platsanskaffning. Denna förmedling synes dock kafé- och restaurantägarna i stor utsträckning vilja sabotera. Restaurantägaren har också en egen förmedling, vilken dock, enligt personalens till synes enhetliga utsago, är allt annat än opartisk och därför högst ogärna anlitas av de platssökande. Detta är mindre att undra på, då det uppges, att upprättandet av 'svarta listor' o. s. v. tillhör denna förmedlings huvudsakligaste uppgifter.

Restaurantpersonalens egen förmedling är dock opartisk, så långt detta låter sig göra utan att trampa personalens intressen under fötterna. Men restauratörerna föredraga dock de privata förmedlingarna, trots att de absolut måste känna till det rena utpressningssystem dessa byråer i regel utöva mot de anställningssökande.

Detta förhållande har givetvis en orsak. *De privata byråerna tillvarataga — vi tro oss ha tillräckliga bevis att stödja oss på därvidlag — med all kraft arbetsgivareintressena.*

Lönedpressning är något, som den personal, vilken tvingas att anlita dessa byråer, allmänt klaga över. Det har från fullt trovärdigt personalhåll berättats för oss, om åhörda telefonsamtal mellan restauratörer och dylika 'platsförmedlingar', därvid restauratören-arbetsgivaren utlovat god provision om byrån kunde pruta ned avlöningen för den önskade personalen.

När man vet, att dessa byråer ta en rent av oförskämt hög förmedlingsavgift av de platssökande, och dessutom, om det lyckas dem att lura dessa att gå med på lägre lön, ytterligare tillgodogöra sig en avsevärd provision av arbetsgivaren — även det indirekt på den arbetslöses bekostnad — får man en aning om vilket oförsynt skoj denna privata platsförmedling i själva verket är. Denna systematiska lönedpressning ligger naturligtvis också i de privata byråernas intresse, ty ju oftare personalen byter anställningar, ju bättre utsikter för byrån att tillgodogöra sig nya förmedlingsavgifter.

På så sätt samverkar dessa hänsynslöst ockrande privata platsförmedlingsbyråer intimt med arbetsgivareintressena och de platssökande äro,

genom den absoluta frånvaron av all slags kontroll och lagligt skydd, fullständigt lämnade åt godtycket.

Men det är inte bara till den fast anställda personalen detta ocker-system sträcker sig; det omfattar även extraarbete. Vad sägs t. ex. om, att fattiga arbetarhustrur, som behöva litet extraförtjänst, för erhållande av oftast hårt och uselt betalt extra hjälparbete måste till dessa privata byråer erlägga *50 öre och mer per arbetsdag i provision?*

Och därtill ha dessa arbetarhustrur alltid att räkna med, att det ligger i byråns intresse att pressa ned deras dagsavlöningar så mycket som möjligt.

Hur kan det komma sig, att en sådan omfattande ren utpressningstaktik får opåtalat förtgå år efter år? Har våra myndigheter inte den allra minsta skyldighet att bevaka allmänhetens intressen gentemot sådan infernalisk systematiserad utpressning.

Ett allmänt krav bland alla, som tvingas att ha med dessa be-
drövlige platsförmedlingsförhållanden att skaffa — och även de få
bättre, mera ansvars-kännande privata platsförmedlarna understryker
det — är att platsförmedlingen omedelbart regleras på laglig väg. Maxi-
pris måste sättas för privat platsanskaffning, såvida inte stat eller kom-
mun, vilket säkerligen vore den förnuftigaste lösningen, helt och hållet,
tar hand om saken. Vidare måste omedelbart en gräns sättas för de
mest hänsynslöst ockrande privata förmedlingarnas oförsynta utplundrings-
försök. Det är skandal, att dylika byråer, mot vilka gång på gång
under årtal framkommit de mest graverande vittnesmål, skola som
om ingenting hänt få fortsätta verksamheten.

Det är en ifrånkomlig nödvändighet att detta hittills alldeles för-
bisedda område omedelbart regleras. Att av någon slags hänsyn till
'den privata näringsfriheten' underlåta att gå till attack mot dessa rena
rofferigeschäft, är rama löjligheten. Ty utsugning och utpressning av
arbetslösa människor kan aldrig, förnuftigt sett, falla inom den i tid
och otid omskrikna 'näringsfrihetens' område. Utan det är och förblir
hänsynslöst skoj och måste i rättvisans och det sunda förnuftets namn
behandlas som sådant.»

De missförhållanden, som här ovan påpekats, ha också bemärkts
och påpekats, som naturligt är, av de arbetssökande själva och deras
organisationer. Så t. ex. vände sig för 5 år sedan hembiträdesföreningen
till regeringen och socialstyrelsen med hemställan om en lagstadgad taxa
för de privata förmedlingskommissionärerna. Man trodde nämligen, att
en dylik åtgärd skulle kunna inverka avsevärt reglerande på området

och bortskaffa en del av de värsta missförhållandena. Så långt jag har mig bekant, har emellertid nästan ingenting ännu gjorts åt saken. Med anledning härav inbjöd för någon tid sedan Stockholms hembiträdesförening till ett möte i folkets hus för att till vederbörande i frågan rikta ytterligare en påminnelse.

Borgarrådet Viktor Karlsson gav därvid i ett inledningsanförande en redogörelse för den kommunala och privata platsförmedlingen. Efter föredraget följde en kort diskussion, varefter följande resolution enhälligt antogs:

»Den kommunala platsförmedlingens stora fördelar framför den privata kommissionärsverksamheten äro påtagliga och kunna bliva det i ännu högre grad i den mån allt flera taga densamma i anspråk. Ett önskemål för oss hembiträden och ett stort framsteg för den kommunala platsförmedlingen i konkurrensen med de enskilda vore upprättandet av filialkontor i de olika statsdelarna, samt med expeditionstider så ordnade att de sammanfalla med de tider, då ett hembiträde kan disponera över sin tid.

Vi tillåta oss också att fästa uppmärksamheten på en ny företeelse på förmedlingsverksamhetens område, nämligen de s. k. hemsköterskebyråerna. Här tillämpas det systemet att kommissionären uppträder som arbetsgivare och anställer de arbetssökande, som sedan utsändes till de olika arbetsplatserna, varest de skola utföra arbete icke under ledning av kommissionären utan under den som gjort beställningen hos kommissionären. Av den betalning som erhålles för detta arbete, tillgodogör sig kommissionären en provision varierande mellan 10 till 20 procent av dagsinkomsten. Alltså medan den äldre kategorien av kommissionärer nöja sig med att ett för allt taga viss procent av lönen för sina besvär, så bedriver den senare kategorien ett utsugningsystem under hela den tid som den arbetande innehar plats för hemsköterskebyråns räkning.

Med ovanstående hava vi velat fästa uppmärksamheten på den privata kommissionärsverksamhetens hänsynslösa profiterande på fattiga platsökande. En lagstadgad taxa, som reglerar det nu godtyckliga systemet är ett oavvisligt krav från vår sida och vilja vi påminna om att vi år 1915 till regering och socialstyrelse påpekat sagda missförhållanden och fordrat en lagstadgad taxa för kommissionärerna, men har hittills inte sett något åtgörande i saken. Att våra krav äro berättigade framgår därav, att vid senaste arbetsförmedlingskonferens med arbetsförmedlingsföreståndare för hela Sverige, dessa enhälligt uttalade sig för en lagstadgad taxa. Vi vilja även uttala den förhoppningen

att hembiträdenas synpunkter måtte få göra sig gällande vid utarbetandet av en sådan taxa.

Till sist vill mötet till alla platssökande rikta en kraftig vädjan att ej lägga sina slantar på de privata kommissionskontoren utan i stället begagna sig av den avgiftsfria kommunala platsförmedlingen och därmed bidra till densammans utveckling och bestånd.»

De missförhållanden, som här ovan relaterats, ha främst kunnat konstateras i huvudstaden. Emellertid har jag inhämtat, att även på andra håll främst naturligtvis i större samhällen sådana missförhållanden observerats. En skyndsamt åstadkommen lagstiftning, syftande till att i fortsättningen undanrödja och förhindra en sådan utveckling, resulterande i en hänsynslös utsugning av samhällskategorier, som ligga i de allra lägsta inkomslagren i samhället, bör vara en bjudande nödvändighet. En sådan lagstiftning måste givetvis föregås av en kort och skyndsamt utredning. Det har visserligen antytts, att en sådan, omfattande åtminstone någon del av ovanstående problem, skulle pågå i socialstyrelsen. Men då, efter allt att döma, denna blivit fördröjd eller lagts åt sidan, har jag ansett det vara nödvändigt, att riksdagen i en skrivelse till Kungl. Maj:t riktar uppmärksamheten på dessa viktiga spörsmål, i synnerhet som någon framställning från riksdagen ej torde förut föreligga i frågan.

Den föreslagna utredningen bör alltså omfatta en prövning av de utvägar, som kunna ifrågasättas för åstadkommande av mera likställande förhållande på ovannämnda område. För att giva utredningen en del uppslag att övertänka har jag här ovan anfört en del uttalanden av sakkunniga, tidningsartiklar m. m. Ur de förslag, som däri framförts för reformering av lagstiftningen på detta område, bör enligt mitt förmenande främst övervägas följande:

1. Minskande av den privata arbetsförmedlingens omfattning. (Som dylika åtgärder kunna ifrågasättas: indragande av rättighet att utöva verksamhet, då innehavare avlider, då överträdelser av gällande bestämmelser eller andra oegentligheter konstaterats m. m.) och en motsvarande ökning och kvalificering av den offentliga avgiftsfria arbetsförmedlingen.

2. Åstadkommande av lagstadgad taxa, som alltid skall vara uppsatt å anslag å alla anstalter samt för förhindrande av att förmedlingsavgiften uttages endast av den arbetssökande samt stadgande av dryga straffpåföljder, då kommissionskontor tager mera betalt än vad som är lagstadgad taxa.

3. Kontroll över anstaltens bokföring och skötsel.
4. Skyldighet för kommissionskontoren att alltid giva kvitto till arbetssökande å erlagda avgifter samt samtidigt å kvitto giva en förklaring under edlig förpliktelse, att det å kvittot upptagna beloppet utgör *hela* summan, som erlagts eller kommer att erläggas för arbetsförmedlingen.
5. Förbud mot uttagande av inskrivningsavgift, som kan innebära, att den arbetssökande får erlægga en avgift, utan att någon plats sedermera anvisas, eller också sättande av denna avgift till minsta möjliga belopp.
6. Förbud för kommissionskontor att betinga sig ersättning utgående i form av viss procent å den anställdes inkomst under en tid framåt.

Flera andra än de här ovan ifrågasatta åtgärderna torde kunna yppa sig under en blivande utredning, som bör ske så hastigt, att en lagstiftning bör framläggas senast vid 1922 års riksdag.

Med hänvisning till ovanstående och med framhållande av att åstadkommandet av en tillfredsställande lagstiftning på detta område nödvändiggör en fullständig omarbetning av nu gällande författning från år 1916 om kommissionskontor m. m., hemställes alltså,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda, huruvida och på vilket sätt en omarbetning av nu gällande bestämmelser om den privata arbetsförmedlingen må kunna ske för förhindrande av ekonomisk utsugning av de arbetssökande samt för motarbetande av andra konstaterade osunda företeelser på detta område, samt att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 31 januari 1921.

J. P. Dahln.
